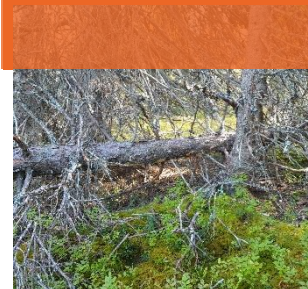
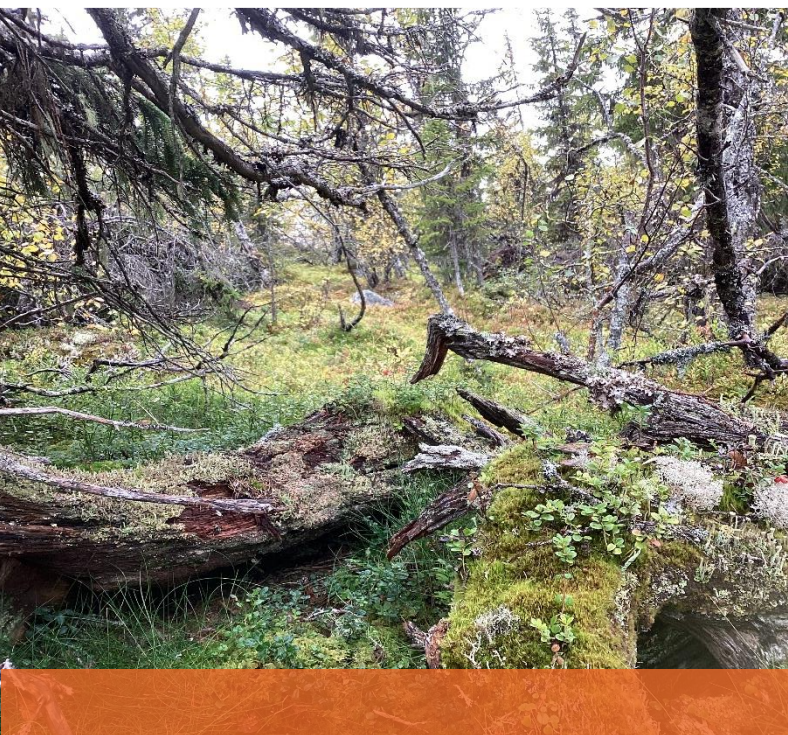

Kartlegging av naturverdier i forbindelse med planlagt hytteutbygging på Luskeråsen i Østre Slidre kommune

Delrapport 1 – naturtyper og arts mangfold

Torbjørn Høitomt og Kristine Heistad

Kartlegging av naturverdier i forbindelse med planlagt hytteutbygging på Luskeråsen i Østre Slidre kommune

Forfattere: Torbjørn Høitomt og Kristine Heistad

Publisert: 11.03.2024

Antall sider: 18 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: OVF/Clemens Eiendom AS, Storefoss Bruk AS og Beitostølen Sportell AS

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som:

Forsidebilder: 3 x typisk interiør fra den gamle skogen i utredningsområdet / taigaskinn / sprekkjuke.

Foto: Torbjørn Høitomt / Kristine Heistad

Biofokus rapport 2024-053

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-301-5

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra OVF/Clemens Eiendom AS, Storefoss Bruk AS og Beitostølen Sportell AS foretatt naturfaglige registreringer i forbindelse med en planlagt utbygging på Luskeråsen i Østre Slidre kommune. Vår hovedkontakt for prosjektet har vært arealplanlegger Erik Sollien i Areal+ som er plankonsulent for nevnte selskaper. Eivind Berger har vært kontaktperson for Beitostølen Sportell AS og Odd Blomlie har vært kontaktperson for Storefoss Bruk AS. OVF/Clemens Eiendom takk seg ut av prosjektet i november 2023, men naturverdier på deres eiendom er likevel beskrevet i rapporten.

Torbjørn Høitomt har vært prosjektansvarlig og Kristine Heistad har bidratt i felt og rapporteringsarbeidet for Biofokus.

Denne rapporten omfatter en vurdering av naturverdiene innenfor det opprinnelige undersøkelsesområdet i sin helhet. Konsekvensutredning av eiendommene tilhørende Storefoss Bruk AS og Beitostølen Sportell AS vil følge i en egen rapport etter at endelige detaljplaner er klare.

Vi vil takke både tiltakshavere og Erik i Areal+ for en ryddig prosess og godt samarbeid underveis.

Dokka, 11. mars 2024

Torbjørn Høitomt og Kristine Heistad

Store deler av det kartlagte området består av naturskog med svært gamle grantrær som huser flere rødlistede lavarter. (Foto: Biofokus/Kristine Heistad, 2023).

Sammendrag

Det er høsten 2023 utført naturtypekartlegging etter Miljødirektoratets instruks på eiendommene til OVF, Storefoss Bruk AS og Beitostølen Sportell AS på Luskeråsen i forbindelse med utarbeidelse av reguleringsplan for hytteutbygging. Det er utført en heldekkende kartlegging av hele planområdet, med særlig fokus på de delene av området som ikke tidligere var avgrenset som naturtypelokaliteter. Senere vil det bli gjennomført en konsekvensutredning for et område der Storefoss Bruk AS og Beitostølen Sportell AS ønsker å legge til rette for ny fritidsbebyggelse. Dette vil bli publisert i delrapport 2.

Det har blitt avdekket flere naturtyper som tilfredsstillende inngangsverdiene i Miljødirektoratets instruks. Totalt er det nå avgrenset seks lokaliteter i området, tre av disse stammer fra en tidligere kartlegging utført av Naturrestaurering AS. Alle de avgrensede områdene er skog, hovedsakelig gammel granskog, der mesteparten defineres som naturskog. Området mellom Luskeråsen og Bjørnaholet er et stort, sammenhengende naturskogområde med opp mot 350-400 år gamle grantrær.

Det er påvist 19 rødlistearter i området. De fleste av disse er sopp og lav som er knyttet til de gamle granskogene. Mange av disse artene har svært store populasjoner i området. Grunnet begrensede ressurser er bare en brøkdel av forekomstene faktisk registrert på kart.

Naturverdiene i naturskogene ved Luskeråsen er unike i regional sammenheng. Det finnes få liknende arealer i Valdres og man må kanskje over til Ormtjernkampen i Gausdal for å finne denne liknende skog

med tilsvarende verdier. Merk også at de store naturverdiene ser ut til å fortsette utenfor undersøkelsesområdet på flere steder.

Innhold

1	Innledning.....	7
1.1	Bakgrunn	7
1.2	Oppdrag og undersøkelsesområde.....	7
1.3	Naturgrunnlag og historikk	7
1.4	Tidligere registreringer	8
2	Metode	9
2.1	Datainnsamling.....	9
2.2	Viltkartlegging	10
2.3	Artskartlegging	10
2.4	Behandling av data og prosjektets produkter.....	10
3	Resultater.....	11
3.1	Beskrivelse av undersøkelsesområdet	11
3.2	Kartlagte naturtyper.....	12
3.3	Artsmangfold	15
3.4	Fremmede arter.....	17
4	Oppsummering.....	17
5	Referanser	18
	Vedlegg 1. Kategorier for rødlistearter	19
	Vedlegg 2. Kategorier for fremmede arter	20

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

OVF/Clemens eiendom, Storefoss Bruk AS og Beitostølen Sportell AS ønsket en sammenfatning av eksisterende kunnskap, en supplerende kartlegging av naturtyper og arter, samt en vurdering av konsekvenser for naturmangfold innenfor deres prosjektområde på Luskeråsen i Østre Slidre kommune. Dette skjer i forbindelse med ny reguleringsplan for hytteutbygging. Planen må sies å være dels en fortetting og dels nye byggeområder i utkanten av eksisterende områder. Deler av området er tidligere i 2023 kartlagt av Naturrestaurering AS, i regi av Luskeråsen Vel. Naturrestaurering avgrenset områder med store verdier, henholdsvis gammel grandominert naturskog og gammel granskog med gamle trær, samt flere rødlistearter.

Underveis i prosjektet har planer blitt endret, noe som fører til at prosessen har tatt tid. Funn av store naturverdier er årsaken til forsinkelsene. Siden det drøyer noe med å få på plass en endelig detaljplan for det planlagte tiltaket må selve konsekvensvurderingen vente. Vi velger derfor å publisere de påviste naturvurderingene i en egen delrapport før den endelige konsekvensutredningen foreligger.

1.2 Oppdrag og undersøkelsesområde

Biofokus har på oppdrag fra OVF/Clemens Eiendom og Areal+ (På vegne av Storefoss Bruk AS og Beitostølen Sportell AS) kartlagt naturtyper og arter i et område mellom Luskeråsen og Bjørnaholet i Østre Slidre kommune. Vi skal i en senere rapport vurdere konsekvenser av tiltaket og vurdere tiltaket i forhold til Naturmangfoldloven § 8-10. Undersøkelsesområdet er vist i figur 3. Underveis i prosessen valgte OVF/Clemens eiendom å trekke seg fra prosjektet grunnet ny kunnskap om svært store naturverdier på deres eiendom. Denne rapporten inneholder likevel en vurdering av verdiene også på OVF sin grunn.

1.3 Naturgrunnlag og historikk

Hele undersøkelsesområdet har et areal på 1 850 daa og ligger i nordboreal sone på mellom 950 – 1050 meter over havet. Berggrunnen er fattig og består av sandstein. Det meste av prosjektområdet er skogdekt, med gran som dominerende treslag. Sentralt i området ligger en myr på om lag 40 daa og et lite tjern, og nord i prosjektområdet er det et par mindre myrområder. Nord i området er skogen for det meste hogstklasse 5. Sørøver i området er det nylig foretatt en del hogst, men det finnes også en del gammel skog der det meste er impediment. Deler av skogen som nylig er hogd var gammel skog med trær på 200-300 år. I tillegg finnes noe eksisterende hyttebebyggelse, noen veier og skiløypetraséer i området.

Figur 1. Typisk eksempel på gammelt grantre i delområdet «Bjørnalet sør». Dette området er tatt ut av prosjektet og konsekvensutredes ikke i denne rapporten (Foto: Biofokus/Kristine Heistad, 2023).

1.4 Tidligere registreringer

Deler av planområdet ble kartlagt etter Miljødirektoratets instruks av Naturrestaurering AS i juli 2023 på oppdrag for Luskeråsen Vel v/styreleder Jan Georg Vedeler. Det ble i denne kartleggingen utfigurert tre naturtypelokaliteter og en rekke funn av gammelskogtilknyttede arter av sopp og lav. Funn fra denne kartleggingen er tilgjengelig i Artskart, Naturbase og i en rapport (Grindrud, 2023). Det har ellers vært lite artsregistreringer i området, men enkeltartsregistreringer forekommer, hovedsakelig av fugl og lav.

Det er ellers verdt å bemerke at naturverdiene som Naturrestaurering AS og Biofokus har beskrevet fra dette området var så å si ukjent før 2023. Dette på tross av at deler av det verdifulle området har var regulert til fritidsbebyggelse allerede før kartleggingene i 2023. Dette betyr at det var tilfeldigheter som ga oss den kunnskapen som lovverket krever at skal foreligge før man tar stilling til om en utbygging kan gjennomføres. Dette er svært alvorlig at disse naturverdiene ikke har blitt oppdaget på et tidligere tidspunkt.

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Kartleggingstema

Arbeidet har omfattet kartlegging av:

- Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks (Miljødirektoratet, 2023a) basert på NiN2 (Halvorsen et al., 2015).
- Utvalgte naturtyper i henhold til [Naturmangfoldloven](#) og [Forskrift om utvalgte naturtyper](#).
- Røddistede naturtyper i henhold til Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken, 2018b)
- Viktige viltområder og områdets landskapsøkologiske betydning for vilt er kun kort vurdert basert på eksisterende informasjon.
- Levesteder for rødlistearter. Røddistekategorier følger gjeldende norsk rødliste (Artsdatabanken, 2021). Se vedlegg 1 for forklaring av kategorier.
- Forekomster av fremmede arter iht. Fremmedartslista 2018 (Artsdatabanken, 2018a). Se vedlegg 2 for forklaring av kategorier.

Viktige datakilder

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området, bl.a. Naturbase og Artskart, andre viktige kilder som historiske flybilder.

Feltkartlegging

Feltkartlegging i området ble utført av Torbjørn Høitomt og Kristine Heistad den 20.09.2023, og 25 – 26.09.2023.

Kartlegging etter Miljødirektoratets instruks

Prioriterte naturtyper er kartlagt og beskrevet i henhold til siste versjon av Kartleggingsinstruks for kartlegging av Naturtyper etter Natur i Norge (Miljødirektoratet, 2023a). Lokalitetsbeskrivelser er gjort i tråd med denne, og oppsummerer variabler som er avgjørende for lokalitetskvalitet. Naturtyper er kartlagt i målestokk oppgitt i instruks, og kartleggingsenhetene er i tråd med NiN versjon 2.2 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al., 2019).

Undersøkellesområdene er definert av oppdragsgiver og digitalisert i bestillingsverktøyet NiN Prosjektinnmelding. Når et undersøkelsesområde først er bestilt, kan det ikke kartlegges på utsiden av disse grensene, selv om naturtyper fortsetter utenfor området. Området kan imidlertid senere utvides av oppdragsgiver.

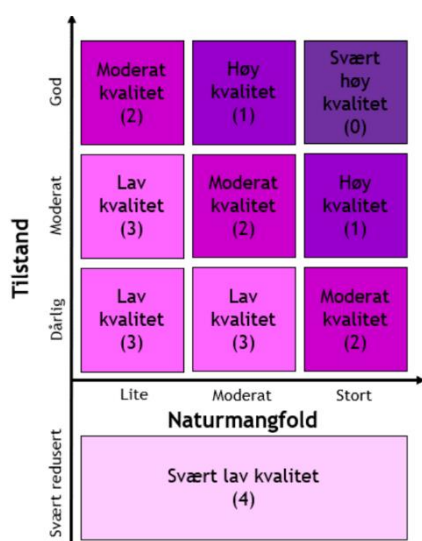
Miljødirektoratets kartleggingsinstruks beskriver kartlegging av Naturtyper etter Natur i Norge (NiN) slik kartleggingen utføres i oppdrag for Miljødirektoratet. Kartleggingen er en utvalgskartlegging, der kun arealene som tilfredsstiller kriteriene for en prioritert Naturtype etter Miljødirektoratets instruks skal

kartfestes. Instruksen beskriver også hvordan den økologiske lokalitetskvaliteten til hver Naturtype fastsettes. Instruksen beskriver kartlegging av 111 Naturtyper, hvorav 83 er rødlistet i henhold til Norsk Rødliste for Naturtyper fra 2018 (Artsdatabanken, 2018b), mens 28 er fastsatt etter anbefaling fra en ekspertgruppe bestående av Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) og NTNU Vitenskapsmuseet (Framstad et al., 2019). Artsdatabanken og Naturhistorisk museum i Oslo har deltatt som NiN-rådgivere i ekspertgruppa. Metoden for å vurdere lokalitetskvalitet er utarbeidet av en tilsvarende ekspertgruppe (Evju et al., 2017). All kartlegging som følger denne instruksen utføres via NiN-app.

Miljødirektoratets kartleggingsinstruks har tydelige definisjoner av hvordan alle naturtyper skal utfigureres basert på NiN-kartleggingsenheter, hogstklasser og rødlistestatus i rødlista for naturtyper (Artsdatabanken, 2018b). I tillegg finnes det forhåndsdefinerte kriteriesett for hvordan kvalitet for Naturtyper fremkommer (jf. fig. 8 i Miljødirektoratets kartleggingsinstruks). For et område definert som en Naturtype etter instruksen vurderes først tilstand, og så naturmangfold. Om tilstand vurderes til svært redusert, skal ikke naturmangfold vurderes, og den samla lokalitetskvaliteten blir automatisk svært redusert.

Viktige parametere som inngår i vurdering av tilstand er fremmede arter, aldersklasser i skog, spor etter ferdsl med tunge kjøretøyer, slitasje etter menneskelige aktiviteter eller aktuell bruksintensitet,

sistnevnte i kulturlandskapet. For naturmangfold er ofte parametere som areal, rødlistearter og dødvedmengde brukt i tillegg til artslister med habitatspesifikke arter.

2.2 Viltkartlegging

Det har ikke blitt utført kartlegging av viltarter i dette prosjektet. Vi har behandlet eksisterende informasjon om vilt og vurdert potensial for artsgrupper.

2.3 Artskartlegging

Det er sett etter fremmede arter av karplanter og rødlistede arter av karplanter, moser, lav og sopp.

Videre potensial for moser, lav og jordboende sopp er vurdert. Alle registrerte funn av arter er lagt ut på Artskart via Biofokus sin artsfunnbaser. *Figur 2. Metode for sammenstilling av lokalitetskvalitet slik denne er gitt av fig.8 i Miljødirektoratets kartleggingsinstruks.*

naturtypedata

Naturtypedata ble sendt til Miljødirektoratet for godkjenning i januar. Dataene ble publisert i Naturbase tidlig i mars, når de var ferdig kvalitetssikret av direktoratet.

3 Resultater

3.1 Beskrivelse av undersøkelsesområdet

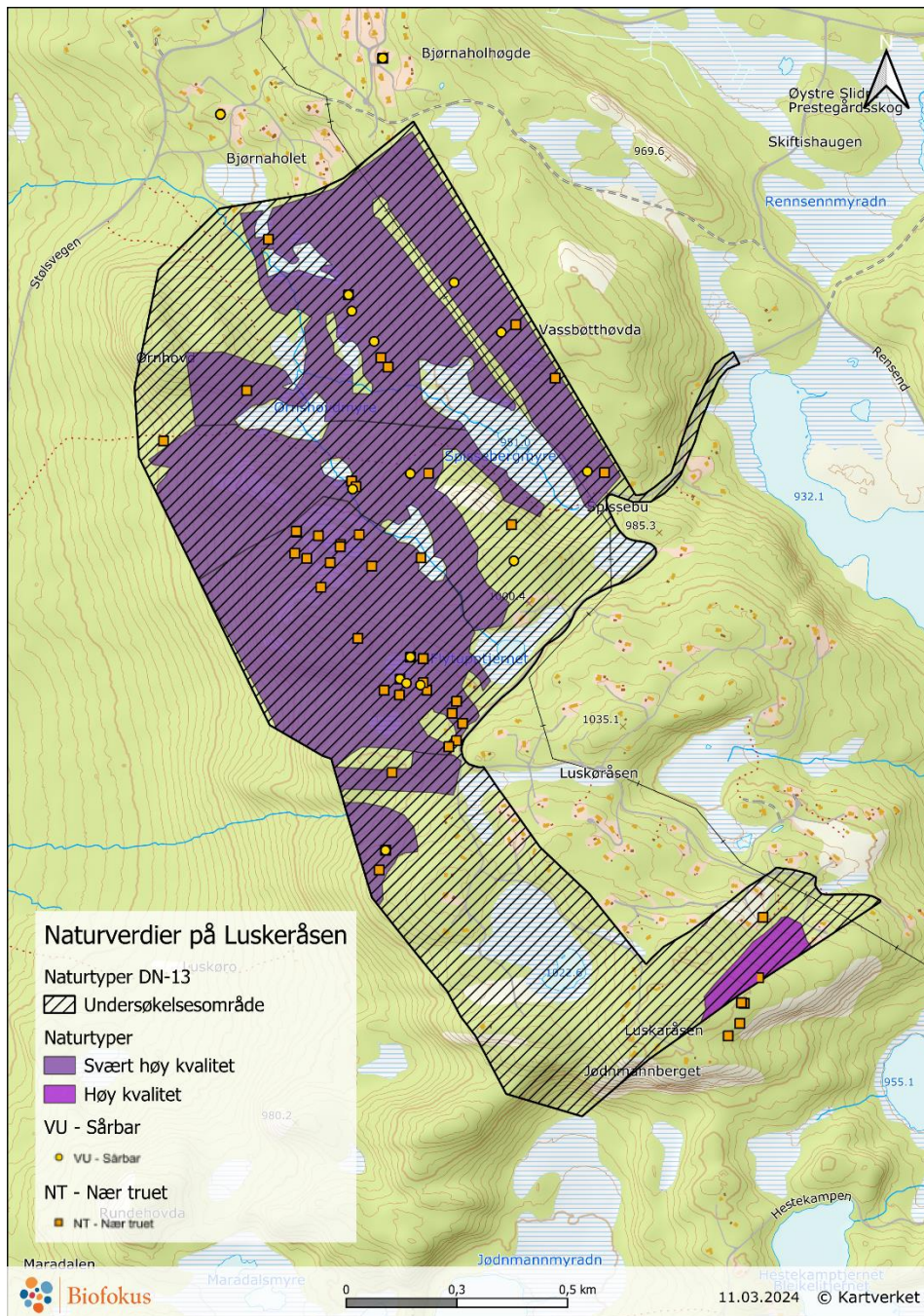
Vi har valgt å dele beskrivelsen av undersøkelsesområdet i to som følge av ulik grad av påvirkning og ulike planer som foreligger.

Bjørnalet S

Området Bjørnalet S strekker seg fra Bjørnalet i nord til Flytupptjernet i sør, og har et areal på ca. 975 daa. Området består i hovedsak av granskog i hogstklasse 4 og 5 med unntak av et område med yngre skog i hogstklasse 2 og 3 i nord-vest. Områdene som ikke er hogd er i hovedsak gammel naturskog, til dels med urskogspreg og gammel granskog med gamle trær. Mengden dødved varierer noe. Dette skyldes sannsynligvis et noe varierende plukkhogstregime i tidligere tider. Gran og bjørk er dominerende treslag, og furu og eik forekommer spredt. Det er få eksisterende hytter innenfor undersøkelsesområdet, men området grenser til et større hyttefelt i nord og det går en kraftlinje som strekker seg fra nord til sør i den østlige delen av området. Det ligger flere myrer innenfor undersøkelsesområdet, hvorav Spissbergmyra er den største.

Luskeråsen

Område Luskeråsen omfatter et areal på om lag 524 daa på høydedraget med samme navn. Dette området er i prosess med tanke på hyttebygging. Planområdet ligger for det meste rett over 1000 moh. og består i hovedsak av skogsmark. Noe myr og et lite tjern inngår. I deler av planområdet er skogen hogd for noen år siden. Øvrige deler består av bjørke- og grandominert skog med noe varierende tetthet av de to treslagene. Gamle trær finnes vanlig, men beliggenheten nær skoggrensa gjør at skogen flere steder oppfattes som glissen. Den eldste og mest verdifulle skogen finnes helt nord i området. I sør, nær toppen av Luskeråsen finnes også et mindre areal med eldre skog innenfor planområdet. Her er skogen mer glissen og det finnes flere spor etter hogst. Dette skogområdet ser ut til å utgjøre en liten, noe marginalisert flik av et større gammelskogsområde som strekker seg nedover mot Bleikfettjernet og Jødnmannmyradn. Øvrige deler av planområdet er delvis bebygd med hytter og har ellers en del veier, stier og skiløypetraséer. Helt i øst krysser ei kraftlinje gjennom planområdet.

Figur 3: Kartlagte naturtyper og artsregistreringer på Luskeraasen. Noen av naturtypene er klippet mot kanten av undersøkelsesområdet og fortsetter litt utenfor. Se Naturbase for fullstendig oversikt over alle naturtyper i tilgrensende arealer. (Kartarbeid: Biofokus/ Øivind Gammelmo)

3.2 Kartlagte naturtyper

Det er i praksis avgrenset to viktige naturområder innenfor det undersøkte området på Luskeraasen. Det største og mest verdifulle strekker seg fra om lag 500 m sørvest for Flytupptjernet og nordover mot Bjørnalet. Det andre arealet ligger på selve Luskeraasen, altså høydedraget nordvest for

Bleikfettjernet. I disse to områdene er det kartlagt til sammen seks naturtypelokaliteter (figur 3). Dette skyldes at planområdet er kartlagt i to omganger og at det ikke er helt enkelt å slå sammen lokaliteter i gjeldende kartleggingssystem. Den noe unødvendige oppdelingen har ingen innvirkning på hvordan kvaliteten på naturen er vurdert. De seks naturtypelokalitetene dekker til sammen et areal på 840,1 daa)

Det store, sammenhengende gammelskogsområdet mellom Luskeråsen og Bjørnalet er unikt i regional sammenheng. Her finnes et stort antall trær eldre enn 300 år (stedvis opp mot 400 år) og stedvis mye dødved i ulike nedbrytningsstadier. Hogstsporene er få og i deler av området finnes skog med tydelig urskogskarakter. Det er sannsynlig at gammelskogen flere steder fortsetter utenfor kartleggingsområdene i dette prosjektet.

Det er ikke påvist utvalgte eller rødlistede naturtyper innenfor undersøkelsesområdet. De naturtypene som er kartlagt inngår som følge av sentral økosystemfunksjon.

Under følger en oversikt over MI-kartlagte naturtypelokaliteter og beskrivelsene knyttet til disse. Disse dataene er publisert i Miljødirektoratets Naturbase.

NIN-ID: NINFP2310141094 (upublisert) – Gammel grandominert naturskog

Kartlagt av Biofokus den 25.09.23

Vurdering av naturmangfold: Naturmangfold er vurdert til stort ut fra areal over 50 daa og en rekke registrerte rødlistearter som trollsotbeger (VU), granseterlav (NT), sukkernål (NT). Lokaliteten har høyt innslag av grove læger (over 30 cm bhd.) av gran (over 8 per daa) i ulike nedbrytningsklasser, samt godt innslag av gadd (over 4 per daa).

Nin-ID: NINFP2310134234 (Upublisert) – Gammel grandominert naturskog

Kartlagt av Naturrestaurering AS den 28.08.23 (se (Grindrud, 2023))

Vurdering av naturmangfold: Naturtypens areal (246 daa) gjør at naturmangfoldet vurderes som stort. For øvrig ble de rødlistede artene kelolav (NT), granseterlav (NT), blanknål (NT), gubbeskjegg (NT), druelav (NT), sukkernål (NT) og rynkeskinn (NT) funnet i naturtypen. Mulig taigakjuke (VU), gjenkjent på tilsendt bildemateriale av biolog Jon Klepsland, men som venter på bekreftelse ved mikroskopering, ble også funnet. Det ble registrert moderate mengder liggende død ved (ca 4 læger per daa) og stående dødved (ca. 2 gadd per daa) i naturtypen. En stor andel av grantrærne er i alderssjiktet 150-200 år, med enkelttrær på anslagsvis 300-350 år. Indikasjoner på høy alder er grov barkstruktur, lys bark, nedhengende forvridde greiner, stammeveridning og pistrete avflata kroner. Mange av fjellbjørkene i naturtypen er også gamle, noe som bl.a. signaliseres ved at granseterlav finnes på en stor andel av bjørketrærne (og grantrærne) i naturtypen. Naturtypen har tidlig gjennomgått plukkhogst, men dødvedkontinuitet er til en viss grad opprettholdt, noe funn av kontinuitetselmenter og rødlistearter bekrefter. To steder ble det funnet brannspor (kullrester) på høystubbe av furu og rotvelt. Brannspor indikerer historisk brannpåvirkning. Naturtypen er dominert av gran, med innslag av fjellbjørk, og noe furu i grunnlendte partier og omkring myrer. Lokaliteten er i vest kuttet av prosjektgrensen og ble besøkt utenfor soppesong.

NIN-ID: NINFP2310134238 – Gammel granskog med gamle trær

Kartlagt av Naturrestaurering AS 28.08.23 (se (Grindrud, 2023))

Vurdering av naturmangfold: Naturtypens areal (182,7 daa) gjør at naturmangfoldet iht. MDs kartleggingsinstruks vurderes som stort. For øvrig var de rødlistede artene granseterlav (NT) og gubbeskjegg (NT) vanlige innenfor naturtypen. Det ble registrert lite stående (ca 1 gadd per daa) og liggende (ca. 1 låg pr daa) dødved, noe som tyder på at området er nokså intensivt plukkhogd. Det er tydelig forskjell i historisk plukkhogstintensitet mellom denne naturtypen og tilgrensende naturtype Gammel grandominert naturskog i vest. Funn av gubbeskjegg og granseterlav indikerer noe tre-kontinuitet i området. Gran er dominerende treslag, med innslag av fjellbjørk, spesielt i høyereliggende partier i naturtypen. I feltsjiktet vokser blåbærlyng. Lokaliteten er nord og vest kuttet av prosjektgrensene

NIN-ID: NINFP2310144217 - Gammel grandominert naturskog

Kartlagt av Biofokus den 26.09.23

Vurdering av naturmangfold: Naturmangfold er vurdert til stort ut fra areal over 50 daa og det er registrert flere rødlistearter som gubbeskjegg (NT), granseterlav (NT) og trollsotbeger (VU). Lokaliteten har innslag av grove læger (over 30 cm bhd) av gran (2-4 per daa) i ulike nedbrytningsklasser, samt noe innslag av gadd (1-2 per daa). Området er kuttet av prosjektgrensen, og naturtypen fortsetter utenfor avgrensningen.

NIN-ID: NINFP2310144218 – Gammel granskog med gamle trær

Kartlagt av Biofokus den 26.09.23

Vurdering av naturmangfold: Naturmangfold er vurdert til moderat da lokaliteten er mellom 5 og 50 daa, og det er registrert 4 NT arter (gubbeskjegg, gryntjafs, rustdoggnål, granseterlav). Lokaliteten har innslag av enkelte grove læger (over 30 cm bhd) av gran (0-1 per daa) i ulike nedbrytningsklasser, samt innslag av noe gadd (0-1 per daa). Lokaliteten er ikke undersøkt for markboende sopp.

NIN-ID: NINFP2310134239 – Gammel granskog med gamle trær

Kartlagt av Naturrestaurering AS den 28.08.23 (se (Grindrud, 2023))

Vurdering av naturmangfold: Naturtypens areal (ca. 19.1 daa) gjør at naturmangfoldet iht. MDs kartleggingsinstruks vurderes som moderat. For øvrig ble de rødlistede artene granseterlav (NT) og gubbeskjegg (NT) observert innenfor naturtypen. Det ble registrert lite stående (ca. 1 gadd per daa) og liggende (ca. 1 låg pr daa) dødved, noe som tyder på at området er nokså intensivt plukkhogd. Funn av gubbeskjegg og granseterlav indikerer tre-kontinuitet i området. Gran er dominerende treslag, med betydelig innslag av fjellbjørk. I feltsjiktet vokser blåbærlyng. Lokaliteten er i sør kuttet av prosjektgrensa.

Tabell 1: Oversikt over MI-kartlagte naturtypelokaliteter innenfor hele prosjektområdet ((Miljødirektoratet, 2023b))

NIN-ID	Kartlagt av	Naturtype	Tilstand	Natur-mangfold	Samlet kvalitet	Areal (daa)
NINFP2310141094	Biofokus	Gammel grandominert naturskog	God	Stort	Svært høy	294,1
NINFP2310134234	Naturrestaurering AS	Gammel grandominert naturskog	God	Stort	Svært høy	252,1
NINFP2310134238	Naturrestaurering AS	Gammel granskog med gamle trær	God	Stort	Svært høy	175,4
NINFP2310144217	Biofokus	Gammel grandominert naturskog	God	Stort	Svært høy	69,2
NINFP2310144218	Biofokus	Gammel granskog med gamle trær	God	Moderat	Høy	29,9
NINFP2310134239	Naturrestaurering AS	Gammel granskog med gamle trær	God	Moderat	Høy	19,1

3.3 Artsmangfold

Totalt er det registrert 19 ulike rødlistede arter i undersøkelsesområdet. Av disse 19 artene er det totalt gjort 89 registreringer. Funnene er listet opp i tabell 2. Tabellen viser også hvilke(t) delområder artene er påvist i. De to delområdene er 1: De delene som ikke skal med videre inn i konsekvensvurderingen, heretter kalt Bjørnalet (OVF-grunn). Delområde 2 er gjeldende planområde, heretter kalt Luskeråsen.

De 89 registreringene som er gjort i området representerer bare en brøkdel av de faktiske forekomstene av rødlistearter. Flere av de rødlistede artene har nærmest kontinuerlige forekomster på de gamle trærne i området, men det var ikke ressurser til å registrere alt. Det er heller ikke hensiktsmessig siden de mest verdifulle arealene er grundig avgrenset som naturtyper med svært høy kvalitet. Forekomstene av rødlistearter er i hovedsak lav og sopp, i tillegg til noen få registreringer av fugler og pattedyr. Registreringene er alle (med unntak av enkeltregistreringer av noen funn av gubbeskjegg, varsler og elg) gjort av biologer i forbindelse med kartlegging i forkant av planlagt hytteutbygging. Elleve av de 19 artene er kun påvist i den delen av kartleggingsområdet som ikke er med videre i planprosessen. Det betyr at det er påvist åtte rødlistearter innenfor planområde Luskeråsen.

Artssammensetningen i dette området er unik i regional sammenheng. Det finnes svært store populasjoner av kravfulle lav knyttet til gammel gran. I tillegg finnes flere svært kravfulle sopparter på dødved av gran. Det ble brukt relativt lite tid på å lete etter arter i dette prosjektet og potensialet for å finne flere sjeldne og trua arter, særlig knyttet til dødved, vurderes som svært stort.

Pattedyr og fugl

Hele området har trolig en funksjon for pattedyr som elg og hare. Det er tidligere registrert et elgtrekk i Artskart gjennom Bjørnahelet sør og det ble registrert en død hare under årets kartlegging. Fuglefaunaen er typisk for regionen, men inneholder flere arter typisk for eldre barskog. Det er observert granmeis flere steder og sett ferske spor etter tretåspett. Begge disse artene er rødlistet. I tillegg observerte vi lavskrike og toppmeis, samt en rekke andre arter som er mer tallrike i fjellskog i regionen.

Sopp og lav

Det er særlig verdt å trekke frem et bra utvalg med arter knyttet til gamle levende trær og dødved av gran. Funn av de truede artene trollsotbeger, taigaskinn, taigakjuke og sprekkjuke indikerer god kontinuitet. Gamle granskoger med et så store populasjoner av sjeldne og trua arter er veldig uvanlig i regionen og også unikt i nasjonal sammenheng. Det er et ytterligere potensial for funn av rødlistede arter knyttet til gamle trær og død ved. Det påpekes også at man ved å bruke mer ressurser på artskartlegging kunne registrert veldig mange flere punkter av de fleste artene som allerede er dokumentert i området.

Andre artsgrupper

Virvelløse dyr er ikke prioritert kartlagt i dette arbeidet, men det kan være potensiale for enkelte sjeldne og trua arter innen ulike grupper insekter og edderkoppdyr.

Tabell 2. Oversikt over de rødlistede artene og antall funn av disse innenfor hele eiendommen. I kolonnen «planområde» er Bjørnahelet sør 1 og Luskeråsen 2.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Delområde	Rødlistestatus	Siste funnår
Fugler	<i>Poecile montanus</i>	Granmeis	1	VU	2023
	<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåspett	1	NT	2023
Lav	<i>Hypogymnia bitteri</i>	Granseterlav	1 og 2	NT	2023
	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Gubbeskjegg	1 og 2	NT	2023
	<i>Chaenotheca subroscida</i>	Sukkernål	1 og 2	NT	2023
	<i>Sclerophora coniophaea</i>	Rustdoggnål	1 og 2	NT	2023
	<i>Calicium denigratum</i>	Blanknål	1	NT	2023
	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	Sprikeskjegg	1 og 2	NT	2023
	<i>Hertelidea botryosa</i>	Druefav	1	NT	2023
	<i>Evernia mesomorpha</i>	Gryntjafs	2	NT	2023
	<i>Acolium karelicum</i>	Trollsotbeger	1 og 2	VU	2023
	<i>Ramboldia elabens</i>	Kelolav	1 og 2	NT	2023
Sopper	<i>Chaetodermella luna</i>	Furuplett	1	NT	2023
	<i>Leptoporus mollis</i>	Kjøttkjuke	1	NT	2023
	<i>Phlebia centrifuga</i>	Rynkeskinn	1	NT	2023
	<i>Skeletocutis stellae</i>	Taigakjuke	1	VU	2023

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Delområde	Rødlistestatus	Siste funnår
	Laurilia sulcata	Taigaskinn	1	VU	2023
	Diplomitoporus crustulinus	Sprekkjuke	1	VU	2023
Pattedyr	Lepus timidus	Hare	1	NT	2023

3.4 Fremmede arter

Det er ikke registrert fremmede arter innenfor prosjektområdet, og det heller ikke sannsynlig at noen slike har eller vil få effekt på naturarealer i området. Det kan likevel ikke utelukkes at fremmede arter har fulgt med masser og kan vokse på opparbeidete arealer rundt eksisterende hytter.

4 Oppsummering

De kartlagte naturskogene mellom Luskeråsen og Bjørnaholet har svært høye naturverdier. Skogen er svært gammel, har stedvis urskogspreg, og huser store populasjoner av mange rødlistede arter. Slike skoger er svært sjeldne nasjonalt og det er finnes få, om noen, kjente fjellgranskoger med like store naturverdier i Valdresregionen. Alle typer inngrep, enten det er hogst eller arealinngrep innenfor eller helt inntil skogområdene med svært høy kvalitet vil være negativt for naturverdiene.

Øystre Slidre kommune bør initiere en utvidet kartlegging av naturverdiene på et større areal rundt Luskeråsen for å samle kunnskap om utbredelsen til naturskogene i området. Det bør ikke tillates å drive hogst i området før en slik kartlegging er gjennomført. Kartleggingen bør gjennomføres etter Miljødirektoratets instruks av personer med solid kompetanse på skog generelt og sopp og lav i gammelskog spesielt.

5 Referanser

- Artsdatabanken. (2018a). *Fremmedartslista 2018*.
<https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>
- Artsdatabanken. (2018b). *Norsk rødliste for Naturtyper 2018*.
<https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken. (2021). *Norsk rødliste for arter 2021*.
<https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., Arnesen, G., Bendiksen, E., Jordal, J. B., Svalheim, E. J., Vandvik, V., Velle, L. G., Øien, D.-I., & Aarrestad, P. A. (2019). *Beskrivelse av kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 etter NiN (2.2.0). Utgave 1, kartleggingsveileder nr 4*, Artsdatabanken, Trondheim.
- Evju, M., Blom, H., Brandrud, T. E., Bär, A., Johansen, L., Lyngstad, A., Øien, D.-I., & Aarrestad, P. A. (2017). *Verdisetting av naturtyper av nasjonal forvaltningsinteresse. Forslag til metodikk*. - *NINA Rapport 1357: 1-172*. NINA.
- Framstad, E., Blom, H., Brandrud, T. E., Bär, A., Erikstad, L., Johansen, L., Stabbetorp, O., Øien, D.-I., & Aarrestad, P. A. (2019). *Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. Forslag til kriterier for lokalitetskvalitet for reviderte naturtyper*. *NINA Rapport 1652*. Norsk institutt for naturforskning.
- Grindrud, E. T. (2023). *Naturtype- og artskartlegging ifm. Regulering for hyttefelt på Luskeråsen i Valdres* (NRAS-NOTAT NR. 23-08-10; s. 17).
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L., & Lindgaard, A. (2015). *Natur i Norge—NiN. Versjon 2*.
- Miljødirektoratet. (2023a). *Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Miljødirektoratet veileder* (M-2209 2023; s. 374).
<https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2022/januar/kartleggingsinstruks-kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin/>
- Miljødirektoratet. (2023b). *Naturbase*.
<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

Vedlegg 1. Kategorier for rødlistearter

Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021) lister og vurderer norske arters risiko for utryddelse. For å vurdere en spesifikk arts risiko for utryddelse vurderes grovt sett artens sjeldenhet, tilbakegang og leveområdets størrelse og fragmentering. Målsettingen med den nasjonale rødlisten er å sikre at artene ikke forsvinner fra landet.

Artene på rødlisten er rangert i seks kategorier. Kategoriene viser hvor høy risiko artene i kategorien har for å dø ut, forutsatt at forholdene ikke endres.

Tabell 1. Kategorier for arter som er rødlistet.

RL-kategori	Rødlistekategori	Forklaring
RE	Regionalt utdødd (Regionally Extinct)	Arter som er utdødd som reproduserende i landet. Ifølge IUCN skal denne kategorien kun benyttes når det ikke er spor av tvil om at arten er utryddet i landet. I tillegg skal arten ha produsert i Norge de siste 200 årene.
CR	Kritisk truet (Critically Endangered)	Arter som har ekstremt høy risiko for å dø ut (50 % sannsynlighet for utdøing innen 3 generasjoner og minimum ti år)
EN	Sterkt truet (Endangered)	Arter som har svært høy risiko for å dø ut (20 % sannsynlighet for utdøing innen 5 generasjoner, minimum 20 år).
VU	Sårbar (Vulnerable)	Arter som har høy risiko for å dø ut (10 % sannsynlighet for utdøing innen 100 år).
NT	Nær truet (Near Threatened)	En art er nær truet når den ikke tilfredsstiller noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nære ved å tilfredsstille noen av disse kriteriene nå, eller i nær framtid.
DD	Datamangel (Data Deficient)	En art settes til kategori datamangel når usikkerhet om artens korrekte kategoriplassering er svært stor, og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier fra og med CR til og med LC.

Tabell 2. Kategorier for arter som ikke er rødlistet.

Kategori	Kategori	Forklaring
NE	Ikke vurdert (Not Evaluated)	Arter som ikke har blitt vurdert. Dette kan for eksempel skyldes dårlig utredet taksonomi, dårlig kunnskapsgrunnlag eller mangel på tilgjengelig kompetanse.
NA	Ikke egnet (Not Applicable)	Arter som ikke skal vurderes på nasjonalt nivå. I hovedsak fremmede arter hvilket er arter som er kommet til Norge ved hjelp av mennesket eller menneskelig aktivitet etter år 1800.
LC	Livskraftig (Least Concern)	Dette er arter som ikke er direkte truet og har livskraftige bestander i Norge.

Vedlegg 2. Kategorier for fremmede arter

Fremmedartslista for Norge (Artsdatabanken 2018) lister og risikovurderer arter som bevisst eller ubevisst er innført til Norge ved hjelp av mennesket, etter år 1800.

Dette betyr at alle arter som er tatt inn i Norge etter 1800 betegnes som fremmede arter. De fremmede artene blir vurdert etter invasjonspotensial og økologisk effekt og blir satt i en kategori som viser hvilken grad av trussel arten utgjør for norsk natur. Invasjonspotensial angir sannsynlighet for artens spredning og etablering i naturen, og sannsynlig hastighet for invasjonen. Økologisk effekt viser i hvilken grad den fremmede arten kan påvirke stedegne arter og naturtyper.

Tabell 3. Kategorier i Fremmedartslisten for Norge 2018.

FA-kategori	Kategori	Forklaring
SE	Svært høy risiko (Severe impact)	Fremmede arter med en svært høy risiko er faktiske eller potensielle økologiske skadegjørere og har potensial til å etablere seg over store områder.
HI	Høy risiko (High impact)	Fremmede arter med høy risiko har stor spredning med en viss økologisk effekt, eller stor økologisk effekt med en begrenset spredning
PH	Potensielt høy risiko (Potentially high impact)	Fremmede arter med potensielt høy risiko har enten store økologiske effekter, kombinert med et lite invasjonspotensial, eller et stort invasjonspotensial, men ingen kjente økologiske effekter.
LO	Lav risiko (Low impact)	Fremmede arter med lav risiko er ikke dokumentert å ha noen vesentlig negativ påvirkning på norsk natur.
NK	ingen kjent risiko (No known impact)	Fremmede arter uten kjent risiko har ingen kjent spredningspotensial og ingen kjente økologiske effekter

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2024-053
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-301-5

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no